

Pozsony, október 4-én.

Firczak Gyula.

Ő felsége a király Firczak Gyulát nevezte ki a Pásztélyi Kovács János halálával elrúvult munkácsi egyházmegye püspökévé. Szerencsésebb választást alig tehetett volna a kormány. Mert nehéz ugyan minden magas állásra megtalálni az arra méltó erőt és karaktert, de kétszeresen nehéz az a görög katolikus püspökségek betöltésénél, hol a püspök föltétlen hazafisága is erősen számba jön. Firczak Gyula hazafiságához a gyanunak még árnya sem férhet. Erős karakter, munka és hazafiság jelszavai. Ósmeri egyházmegyéjét s egyházmegyéje őt.

Firczak Gyula született 1836. aug. 22-én a kies fekvésű Horlyón. Ungmegyében, hol atyja Firczak Bazil akkor közszeretben álló parochus volt. Iskoláit Munkácson, Ungvárt, Kassán és Szathmáron végezte. Tanárai mindenütt szerették az engedelmes, fogékony elméjű, jeles tanulót.

Iskoláinak végeztével papi pályára lépett s mint jeles tehetséget, felküldte püspöke a bécsi egyetemre. Itt, ebben az idegen környezetben tanulta a theológiát. De hazájáról, nemzetéről itt sem feledkezett meg. 1857-ben, tehát akkor, a midőn javában dühöngött Magyarországon a legsötétebb abszolútizmus. Firczak, a theologus, több magyar társával szövetkezve, egy 10 naponkint megjelenő magyar lapot szerkesztett.

Firczak püspökének meg-

FIRCZÁK GYULA.

elégedésére kitünően tanult a bécsi egyetemen is. Nagy szorgalmáról tesz tanubizonyítást az is, hogy mielőtt elhagyta volna a bécsi egyetemet, letette a dogmatikából a tudori szigorlatot.

Befejezván tanulmányait, 1861-ben pappá szentelték. A püspök azonban nem küldte parochiára, hanem ott tartotta maga mellett, mint oly tehetséget, kire magasabb feladatok várnak. Nem sokáig kellett várnia, már a következő esztendőben püspöke kinevezte az ungvári liczeumba a theologia tanárává. Nagy kitüntetés volt ez az alig 25 éves fiatal lelkészre nézve. A fiatal pap minden tekintetben megfelelt felebbvalói föltétlen bizalmának. Tizenhat éven keresztül tanított e nehéz tantárgyat s e nagy idő alatt tanítványai körében megszámlálhatatlan jó barátot szerzett magának.

Egy alkalommal Trefort miniszter Szász Károly miniszteri tanácsossal meg is látogatta a Firczak intézetét s mind a kettőn a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak felőle. A miniszter elismerésének kifejezéséül egy diszokmányt adott át Firczaknak, az intézetet egy rendkívül értékes könyvvel ajándékozta meg, melyben női kézimunkák és himzések mintái voltak a legrégibb kortól napjainkig.

Ugy látszik, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül nevezte ki a király 1879-ben becsületvölgyi (De valle bonnesta) czimzetes apáttá. 1883-ban a munkács-egyházmegyei kongresszuson ő volt

a tanügy előadója s az ő indítványára sok hasznos intézkedést hoztak be a népnevelés terén.

1884-ben már a lyceum főigazgatójává nevezték ki s 1886-ban káptalani nagyprépost lett. 1887-ben a nagy-breznai kerület országgyűlési képviselővé választotta. Mindjárt a ház megalakulása után beválasztották a közoktatásügyi bizottságba, melynek elnöke lett. Az ő elnökösködése alatt nagyon sok és kiváló fontosságú törvényjavaslatot tárgyalt le a közoktatásügyi bizottság. Ilyenek voltak a többi közt: a kisdudóvásról, a közoktatásügyi tanács újjászervezéséről, a tanítói nyugdíj-alap rendezéséről, a felsőbb tanintézetek tandíjügyeinek rendezéséről szóló törvényjavaslatok, melyeknek megvitatásában elnöki állásánál fogva is tevékeny részt vett.

De Firezák működése a közélet terén nem a képviselőházban kezdődik. 1876. óta Ungvármegye zöld asztalánál látjuk, mint az állandó választmány tagját. Szorgalmas tagja volt az ungvári közművelődési társulatnak is, melyben a zenészet osztály elnöki tisztét viselte.

Ily sokoldalú és közhasznú tevékenység mellett nem csoda, ha kiérdemelte egyházmegyéje minden fiának szeretét és tiszteletét.

De leginkább megnyerte egykori tanítványainak, a papnövendékeknek hálóját és vonalmát. Ugy bánt velök, mint gyermekeivel. Nem a zárdái élet gyakran rideg tulszigorával, hanem leereszkedő nyájas barátsággal, egy mély kedélyű ember igaz szeretetével igyekezett őket megnyerni a lekipásztorkodás magas szentes hivatásának. De e mellett nem feledkezett meg arról sem, hogy tanítványai, ha egykor mint nős papok szerte szélednek a vadregényes Kárpátok hegyzugaiba, hol sovány a föld, szegény a nép: tudjanak ahhoz is, hogy mint lehet az éghajlat s az agyagos föld mostohaságával megküzdödni.

Egy arra hivatott egyénnel különösen a gyümölcsfatenyésztésben képezte ki papnövendékeit. Az a hegyvidék úgy is erre alkalmas első sorban. A laukás hegyoldalak szinte kinálkoznak a gyümölcsfatenyésztésre. Ezzel nyer nemcsak a pap, hanem nyér a nép is, melyet erre beoktat. Új forrás, új kereseti ág ez, mely arra van hivatva, hogy lelkész és hívők kiemelkedjenek abból a szörnyű szegénységből.

Mint püspöknek alkalma lesz ezt fejleszteni s hogy meg fogja tenni: multja reá a garancia.

Toma Szilárd.

Boldogság.

(J. J. Ampire.)

Bizony jól mondjátok, panasza nincs okom,
Boldogságom teljes, nincs mit vennem zokom;
Harmincz év, szabad lét, senki sem gyűlöl, s még
Szeretnek, megáldott egészséggel az ég;
Könyv is jutalmazgat új gyönyörűséggel,
Es szép az idő is máma éppenséggel

Hej, a roszt napokban, lótt medve, modjára,
Sebzetten húzódtan mély erdő árnyára;
Mély erdő árnyának kristály szín patakját
Vég nélkül lepergő könyeim zavarták.

Most már boldog vagyok társaságba való,
Nevető, ragyogó, megcsókolni való:
Csörgő patak erdőn tölem már ellehet,
Nem ringatja többé tükrén bús képemet.

Akkor, ha fárasztott e világi élet,
Keservem mély-éges ábrándokba mélyed;
Szívem szerint való égbe ragadtattam,
Edes-fájó kéjjel ah kimondhatatlan.

Most, hogy abbalagytam a bohó álmokat,
Csak fűvészet közből szedek virágokat,
S ha néha látok is elmélyedő szemmel:
Valamely boldog könyv vívódik eszemmel.
Sújtolva — szeretni, élni vágyakoztam:
Könyvet írok, másra nem érkezem mostan.

Oh ti mesteri búaltató dalnak,
Búaltató dalnak, bú-varázsitalnak,
Ha majd dalotoktól elesüendesültetek
Boldogságomon is kissé könnyűsetek!

Nagy Mór.

Porszem az ember . . .

Porszem az ember a nagy mindenségbe
És vágya mégis végtelenbe jár,
Kis pont a csillag a mérhetlen égen
De láng a lelke tündöklő nyár.

Tündöklő fényben az eget bejárni
Volt ifju lelkem ideálja rég,
Vezér csillagként melyben földi vágyak
Megtisztult lángja olthatatlan ég.

Elöl járni a vészes éjszakákon
Mig keleten a hajnal pirja kel
Az égen élni, csillagként meghalni
Mint láng meteor úgy lobbanni el.

Az égen élni, csillagként meghalni
Oh lázas álom, édes örület!
Miért kísértesz te elérhetetlen,
Miért csábítasz újra engemet.

Le von a föld minden nyomorúsága
Hitvány valóság sújtó kara.
Homályban élni, nyom nélkül letűnni
Árny árny ha vész ha jó az éjszaka.

De én elérlek te elérhetetlen!
— Követlek lelkem bus sejtelmével,
Elérlek én ha szárnyát bontja lelkem
Szét törve hull le majd e por hüvely.

Lesz csillag a mely lelkem fölragyogja
Bejárja véle a magas eget,
A földön úgy is ezélt utat tévesztve
Homályban veszve bolygott szenvedett.

Hallgató.

A „New-York“ palota pályázata.

(Képekkel.)

— Első közlemény. —

A ki három-négy évig nem volt Magyarországon fővárosában, bámulva, csodálkozva járkal az utcákon, nézve a hirtelen támadt palotasorokat, pompás utakat. A villamos vasut végig röpti ez „új városban“, a körutakon és léptenyomon a modern architektura egy-egy remekével találkozik. De egy hiányt is tapasztal, ha végig néz. Igazi, monumentális épület alig akad. A bérházak építői csak a jövedelmezőségre néznek (a mi drága építkezést tekintve eléggé érthető), középület pedig csodálatosan alig akad a mérföldnyi uton.

A „New-York“, e hatalmas biztosító társaság tűzte ki feladatául, hogy olyan palotát épít, mely párját ritkítja Európában. De hát ez a társaság, melynek aktívái jelenleg 600.899,525 frankra ragnak, meg is teheti azt, a mit más szegény ember, a maga néhány millió-jával el nem érhet.

Érdekes, jellemző e társaság története arra nézve, hogy okos és becsületes vezetés mellett minő gyors sikerre tehet szert bármely vállalat. 1845-ben kezdte meg működését New-Yorkban és ma fiókjai vannak: Budapesten, Párisban, Amsterdam, Barcelona, Belgrád, Bécs, Berlin, Brüsszel, Kristiania, Konstantinápoly, Kopenhága, Lisszabon, London, Madrid, Róma, Szent-Pétervár, Szófia, Stockholm, Turin, Varsó és Vevey városokban. Mint egy óriási hálózat, úgy terjed végig az egész földtekén.

Ha csak az utolsó nyolcz év arányát vesszük figyelembe, akkor is látjuk a horribilis haladást. 1883-ban a biztosítottaknak kerek számban 34 milliót, 1890-ben pedig 69 milliót fizetett ki s míg 1887-ben új biztosítás 273 millió frank volt, addig 1890-ben 827 millió! Az 1890-ik évben a társulat minden nap átlag kétszázharmincezer frankot fizetett ki biztosításokra.

Ilyen társaság aztán megteheti azt, hogy olyan palotát emeljen, mely hatalmas arányaival méltón képviselje, mintegy jelképe legyen annak a tőkének, amellyel a szilárd szellemek, mely benne lakik.

A társaság tehát pályázatot hirdetett az emelendő palotára és az eredmény váratlanul fényes volt. Magyarországon legnagyobb híré építészeti szálltak sikra. Bobula János és Ulrich 2-2 tervvel, Bukovics Gyula, Freund Vilmos, Pecz Samu, Quittner Zsigmond, Steinhardt és Láng, Hauszmann Alajos és egy névtelen, egy-egy tervvel szerepeltek. Hauszmann Alajos tanár homlokzattervezete olasz renaissanceban vontatva és a homlokzat, egyszerűsége által hat. A közép risalith kiképzése igen csinos. A földélen alkalmazott kupola a barock stílusba vág.

Steinhardt és Láng műépítészek ter-

vében a homlokzat a francia korai renaissanceban tartva, nagyon impozáns, előkelő benyomást tesz. A közép risalith kiképzése, a fölötté alkalmazott kupolaszerű toronnyal nagyon sikerült, ugyszintén a sarokkiképzés igen eredeti.

Ulrich Keresztély műépítésznek két terve van. Francia renaissance-stylben tartva, hatalmas tornyaikkal imponálnak.

Pecz Samu műegytemi tanár góth-stylben tartotta homlokzatát. A földszinten arkádokat alkalmazott és a kapubejáratot szépen önállóan dekorálta. Az épületet hatalmas, égbetörő tornyai díszítik.

Bukovics Gyula egyszerű bérháztervezetet készített, s mint valamennyi, ő is 3 risalithra osztotta homlokzatát, mely különben egyszerűségével tűnik ki

(Vége következik.)

Ellenzéki politika.

Vigjáték egy felvonásban.

Írta: Vértess József.

Személyek:

Bojár. — Bojáriné — Leonka leányok. — Bardi.

Bojáriné egy támlányon férjétől elfordulva ül. Bojár belép, feleségére néz s fejéből bólogatja.

Bojár. Megint baj van! Összezarodott az európai konstelláció, háboru van kitörőben! Ismerem már a feleségemet, hej 18 év óta van hozzá szerencsém! Hiszen szép dolog volna a házasság, csak ily soká ne tartana, mert ezalatt a 18 év alatt annyi volt a családi perpatvar, hogy harminczéves háborunak is sok lett volna. Ismerni kell az asszonyt! Olyan az mint a tűz: jótékony míg féken tartjuk, de jaj nekünk, ha nem bírunk vele, akkor aztán pusztít! Én ugyan bírok a feleségemmel! Hiszen mi tagadás, szeretem őt még ma is, de azért csak én vagyok az ur! (Felesége felé megy). Marcsa, édes Marcsa! (Félre). Nem felel! Nos, édes feleségem, mi baj? (Bojáriné haragosan rázza fejét). Ejnye, ejnye te kis hitves türsam, hát megint duzzogsz? (Bojáriné lázasan mozog a széken). Biz isten rád sem ismerek, ha te hallgatsz! So' sem hittem volna, hogy kigyőződ ennyi ideig szó nélkül! Mi történt a nyelvvelled. (Bojáriné haragosan visszatekint férjére). Hohó, személtől nem félek ugy, mint a nyelvedtől, csak nem helyezted nyugalomba? (Bojáriné haragosan felugrik, de még mindig elfordul férjétől.) Ugyan drága Marcsám, beszélj már, ugy vagyok a te czivódásoddal, mint a mustárral: nem szeretem, de megszoktam a kövér hushoz; tudod, a molnár is akkor ébred, ha a malom nem kerepel... (Bojáriné haragosan megfordul, s a férj mintha megjáratna volna, félbe hagyja). Nagyon komoly dolog lehet? Ruha, színház vagy kocsi bánt? Ismerem már

a mi házaseletünk csinyját-binját; mikor te duzzogsz, akkor háborut izensz; csatát vivunk, a te fegyvered a nyelv, azután kapitulálsz s én diktálom a béke feltételeit.

Bojár. Elég legyen már uram!

Bojár. No nézd! El sem kezdtek s már elég! Tudod, ha te halgatsz, én beszélek helyetted.

B. Hagyjon fel balgaságaival!

B. Te duzzogsz s én hagyjak fel, Marcsa, Ma csa, hát vén korodra sem nő be a fejed lágya! Nagy leányod van már, s ugy látszik, készülsz már az anyósságra. Mily szerencse, hogy nem az én anyósom leszel!

B. Kezdem megelégni a dolgot.

B. Én már régen megsokaltam! De emberbarát vagyok, nem akartam elválni, hogy a más felesége ne lehessél; lásd, jobban szeretem felebarátomat, mint magamat! Magamon elviselem a sebet, de más szánni tudnék.

B. Tréfalkozására csak megvetéssel felelhetek! Érti!

B. Dehogyan értem! Nem tréfa ez, hanem komoly dolog! Látod, mi férjek kétszer halunk meg: egyszer mikor még egy leket kötnek hozzánk, egyszer meg mikor ott hagy a miénk is. S azt hiszem, ez utóbbi az enyhébb meghalás!

B. Igazságtalanságánál csak vakmerősége nagyobb.

B. Mikor az ember megönsül nem vakmerő, hanem merőn vak, az igaz, de hogy te miért duzzogsz, ezt még mindig nem tudom. Ugy szokásból? Vannak emberek, kiknek szokása a verekedés, az ivás, a sétálás, neked a duzzogás. Nálad a szokás törvényt szab!

Mennyivel jobb volna, ha ruhát szabna, akkor nem volna oly nagy a szabó kontó!

B. Torkig vagyok uram, kiméljen meg!

B. Mitől? A te duzzogásodtól talán, én ezzel már fülig vagyok!

B. Elvégre is értsük meg egymást! Ez az állapot elviselhetetlen, ezen változtatni kell.

B. Igaz, hiszen akartunk is változtatni. Nem emlékszel? Egy izben anyamnak panaszkodtál, hogy elválnál, csak a három gyereket nem tudod köztünk hogy elosztani. A mama azt tanácsolta, hogy várjunk míg négy lesz. Én nem akartam a válasz elé akadályt gördíteni és mikor két év múlva ismét panaszkodtál, megint nem válhattunk el, már öt gyermekünk volt!

B. Hat tehetek én róla? De nem is erről van szó! Sokkal jobban haragszom önmre, semhogy elválnék, de ez az élet így nem tarthat tovább! Elég volt 18 éven át, most hát fordulónak kell beállani!

B. Fordulónak? Hova akarsz fordulni? Én tőlem elfordulni, oh, csak tegyed, avagy visszaakarod terelni az időt, hiszen ha még egyszer fiatal lehetnék! Azt ajánlanám, hogy az apagyilkosokat büntessék — házassággal!

B. Mily közönséges ember ön! Oh, ismerem én az effajta embereket. Önnek tudom rabláncz a házasság rózsafüzére, mert szabadon szeretne röpkedni, mint a pille, virágról-virágra! De nekem is rabláncz és éppen ledobni ez czélom! Mert mi asszonyok önöknek rabjai vagyunk!

B. Igaz, lelánczolunk titeket magunkhoz és bezárunk titeket karjainkba és nektek ez nem tetszik!

B. Émelygek a beszédektől! Önök a természet legszégyenletesebb teremtetései!

B. Még ti beszéltek erről! Hiszen titeket asszonyokat nem is a természet teremt! Az csak leányokat tud teremteni!

B. Milyenek is önök férfiak! Ha mi nők egy férfura nézünk, oh, akkor csapodárok vagyunk. Ha bepillantunk a tükörbe, hiuk vagyunk; ha egyet mosolygunk, kaczerok vagyunk! S önök férfiak, azt hiszik a természet szabadalmazottai! Önöknek szabad udvarolni, kimaradni, mulatni! Bájos ballerinák, kéteshirű hölgyecskék és igéző asszonykák, ezek az önök vágyai! Csak a másé legyen, elérhetlen s tilos-édes! Hanem mi, a házibarát szelleme kísért mindjárt, s a szarvak alakja rémit tüstént!

B. Csak nem akarsz szarvassá változtatni?

B. Azt nem! Egészen mást! 18 év óta vagyok neje.

B. Sajnos!

B. Ezalatt az idő alatt igazi rabja voltam!

B. Élethossziglanra vagy elítelve!

B. Nem! Ha kegyelmet nem kapok, lázadok!

B. (Csodálva). Nem értelek.

B. Rögön meg fog érteni! Hallgasson meg! Ön a világ legkiméletlenebb férje! Ön zsarnok, despot! Soha semmiféle kívánságot nem teljesítette! Soha nem igyekezett kedvemben járni, a mit kértem, kereken megtagadott mindent, s a mi ellen tiltakoztam, az az ön parancsa szerint mindig megtörtént!

B. Ez a világ helyes rendje!

B. Azt hiszi? Hát akkor ki fogjuk zökkenteni a világot a sarkából!

B. Marcsa, Marcsa, kezdesz makranczoskodni!

B. Igenis uram! Soha egy hajszálnyit sem engedett! Ennek meg kell változnia!

B. Ah! kezdem érteni, hisz ez nyílt lázadás!

B. Az!

B. Lázadás? Majd csirájában elfojtjuk!

B. Nem fog sikerülni. Elég volt 18 év! Leszolgáltam minden bűnömet, s most végre meguntam e viszonyt!

B. Pedig abból semmi sem lesz! Ha kigyőzted 18 évig, nem halsz bele ezennel sem!

B.-né. Nos hát uram, vegye tudomásul, hogy az ön uralma lejárt!

B. Az én uralmam? Ah, hát te lész az ur? Ez valóságos forradalom! Benne is forr a vér, a lázadástól én is lázat kaptam, de elég erős leszek legyőzni!

B.-né. Én pedig megszűnök a gyöngé nem lenni!

B. S mi leszel, erős, igen? vagy mi!

B.-né. Ne tréfálkozzék. Lesz szabad akaratom. azt teszek, a mi nekem tetszik!

B. S ha én ellenzem?

B.-né. Az nekem mindegy!

B. Igazán kezd érdekes lenni! Mária figyelmeztettek, hogy tegyél le a rettenetes gondolatokról.

B.-né. Soha!

B. Én meg kijelentem, hogy ezentul sokkal erősebb leszek!

B.-né. De én is!

B. Te csak maradj erényes, de ne erényes!

B.-né. Én meg kijelentem, hogy soha semmi pa ancsát nem teljesítem, semmi tilalmát nem respektálom; a magam esze után indulok, járok.

B. Hüh, mindjárt ki esik a föld alattam! A magad esze és feje után jársz! Hisz akkor jó uton haladsz!

B.-né. Az nekem mindegy!

B. Én meg azt mondom, hogy ezentul is engedelmeskedel!

B.-né. Soha többé!

B. Nem-e? Akkor tovább megyek! Semmit, a mit kívánni fogsz, nem teljesítek és mintsem a mit ellenzel, meg fog történni! Ez kellene még csak! Asszonyuralom!

B.-né. Hiába is erőlködik.

B. (Kifakadva). Kívánom, parancsolom! Érted Mari, parancsolom és jaj neked, ha bármikor is ellenszegülsz!

B.-né. Én megszököm!

B. Ellenzem!

B.-né. Elvállok.

B. Ellenzem!

B.-né. Megölöm magam!

B. Ellenzem!

B.-né. Én igazán . . .

B. Ellenzem!

B.-né. Ön rosszabb mint egy 48-as képviselő; ellenzem, ellenzem, még elvégre ellenző lesz — a lámpára!

B. Még enyelgésre is van kedved? Ezt is ellenzem!

B.-né. Már pedig minden ellenzése hiábavaló.

B. Ne vigy a végletekbe, olyat találnék tenni . . .

B.-né. Mit! Ellenzeni?

B. Nem, hanem kegyetlen leszek.

B.-né. Csak rajta; én felmondtam az engedelmisséget! Mert a míg szégyéről, hóbortról, bogárról volt szó, addig csak hagyj! . . .

B. Csak te bogarász!

B.-né. De most nagyon komoly a dolog!

B. Micsoda?

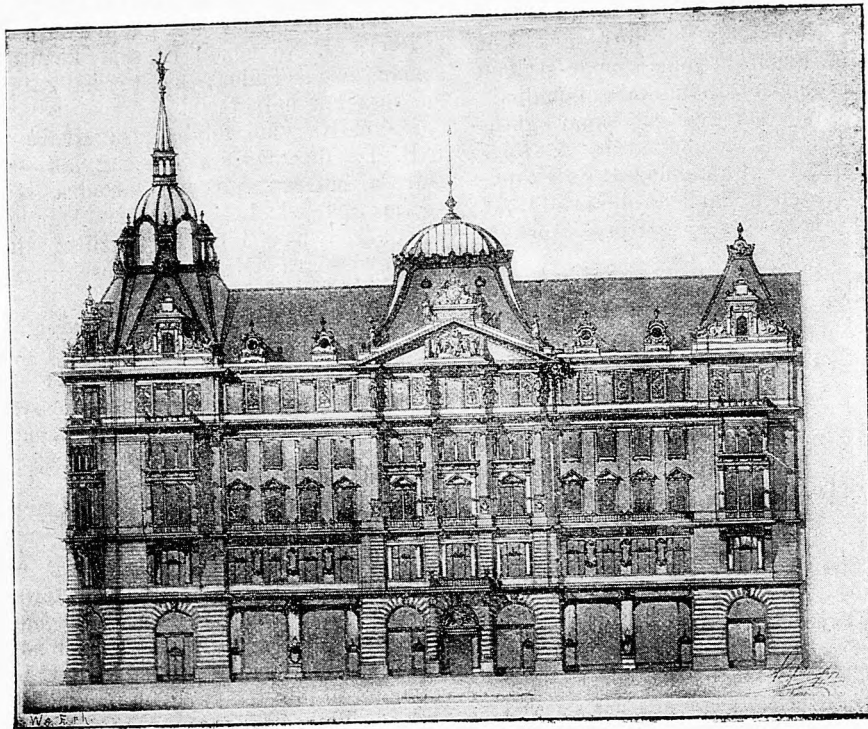
B.-né. Oh, tudom miről van szó! De nem fogja célját elérni!

B. Miféle cél? Most már csak azért is elérem, érted, csak azért is!

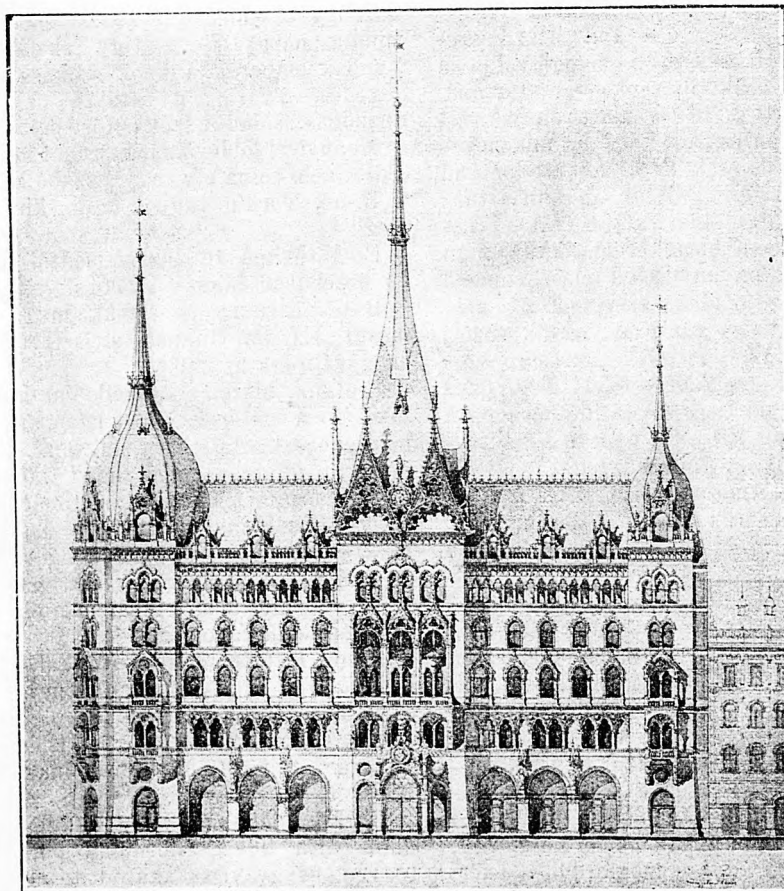
B.-né. Igen, de elhez már nekem is van jogom hozzá szólni!

B. A hozzászólás nem közjog, hanem az én magánjogom!

B.-né. Akármennyire fogod akarni,

Haussmann Alajos tervezete.

Pecz Samu tervezete.

én ellenezni fogom! Anya vagyok, akarom, hogy az én akaratom érvényesüljön; nekem úgy szabad hozzászólnom, mint neked!

B. Hozzászólni szabad, de szavad elhangzik! Ne ingerelj! Ne izgass!

B.-né. Meg fogom mutatni, hogy ez egyszer én leszek erős, hogy te fogsz engedni!

B. Te erős? Én engedni? Abból semmi sem lesz! Te a végletekig viszed! Megfeledkezem magamról!

B.-né. Még az sem segít.

B. Nos hát, akármilyen legyen is, de minthogy ellenzed, meg kell lennie! Érted!

B.-né. Ez botrány, s én tiltakozom!

B. Százszor is azt mondom, hogy én parancsolok!

B.-né. Ez esetben nem!

B. Ez esetben is, mint mindig!

B.-né. Ez a dolog engem épp úgy érdekel, mint tégedet!

B. Kihoztál nyugalomból! Felforrtant minden csepp vérem, felindult egész idegzetem! Nézd, mint öntött el a düh! S ha száz halálba kerülne, még akkor is az fog történni, a mit én parancsolok!

B.-né. Az istenért, szerencsétlenséget akarsz hozni a házra?

B. Nekem mindegy; egy asszony, még hozzá az én feleségem, csak nem fog fölöttem diadalmaskodni!

B.-né. Hiszen azt sem tudod, miről van szó!

B. Az mindegy!

B.-né. Leányod férjhez meneteléről!

B. Nem fog férjhez menni!

B.-né. Hiszen éppen ezt akarom én!

B. Akkor igen is férjhez fog menni!

B.-né. Férjhez? Kihez?

B. Akárkihez, valami útféle koldushoz, érted!

B.-né. Még azt sem bánom, csak Bandi felesége ne legyen?

B. A Bandi felesége ne legyen? Akkor hát csak azért is Bandié lesz!

B.-né. Az istenért legyen eszed! Mert a leány szerelmes beléje? Nem tudod, hogy a szerelem vak! Leányunk váltig szomorkodik utána, szüntelen beteg. Ünnepeket, körülrajongott leány volt, most kerüli a társaságot! A bálok imádott alakja, bálványozott tánczosnője volt, most undorodik mindentől. Százával jön a kérő s az a boldogtalan, az a szerencsétlen csak Bandi neje akar lenni, mert szereti! S én e házasságba sohasem egyezem belé!

B. Én meg parancsolom, hogy leányom Bandié legyen!

B.-né. Boldogtalan! Akarod tenni leányodat! Bandi ugyan azt mondta megöli először magát, azaz először leányunkat azután magamagát; de hát csak nem adnád Leonkát Bandinak! Diplomája sincs és csak miniszteri segédfogalmazó!

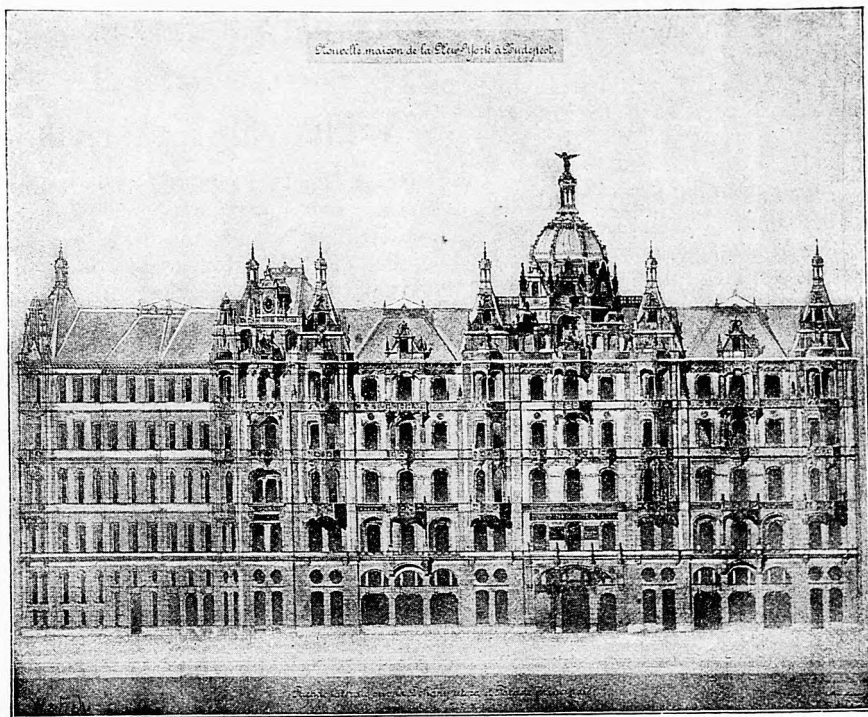
B. Sohasem bánom én, ha ideiglenes tiszteletbeli segédfogalmazó helyettesídjok, odaadom biz én, már csak azért is mert te nem akaro!

B.-né. Én nem engedem, én nem tűröm, hogy Leonka a neje legyen!

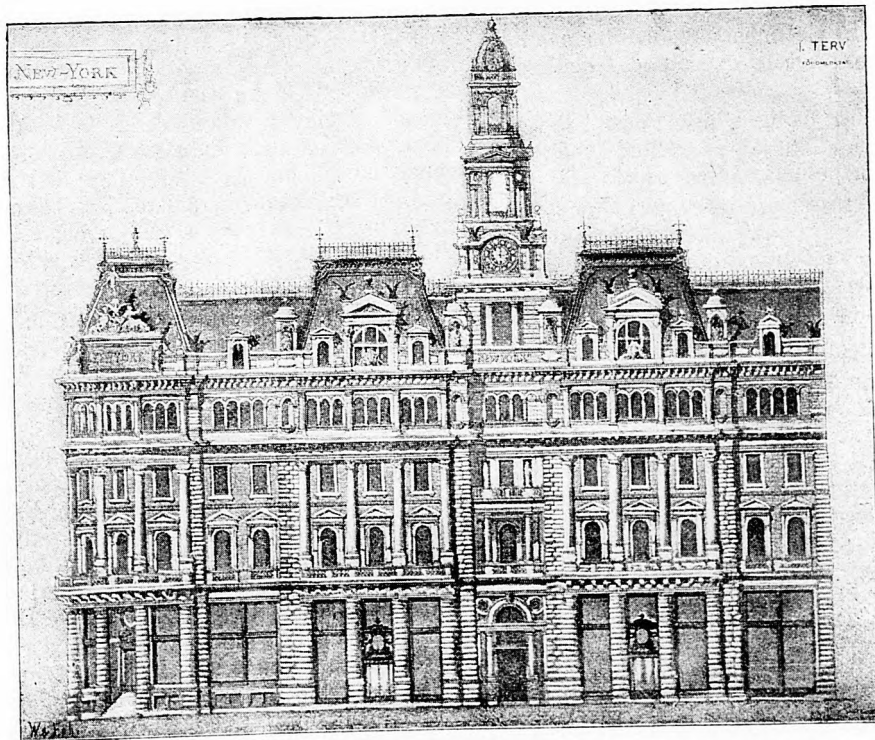
B.-né. Az nekem mindegy! Ez egyszer fogok győzni!

B. Asszony, sirba viszel! Kimondtam, hogy Bandiné lesz!

B.-né. Én el sem megyek a mennyegzőre!

Steinhardt és Lang tervezete

Ulrich Keresztély tervezete

Ez egyszer én fogok győzni, és azután majd én leszek a parancsoló!

B. Feleség! Ne ingerelj! Ne izgass fel a végletekig, mert olyat teszek, amit magam is megsajnállok!

B. Én para csolui fogom!

B.-né. Én kiátkozom!

B. Én megtiltom!

B.-né. Elvégre is az anyja vagyok!

B. Tagadom!

B.-né. Micsoda, nem én vagyok az anyja?

B. Az anyja? Nem tudom!

B.-né. Tehát ön nem enged?

B. Soha! Hiszen, ha engedek, holnap te fogsz parancsolni, holnap már teleszel az ur! Nem oda Buda! Ebből misem lesz!

B.-né. Akkor botrány lesz a vége!

B. Legyen?

B.-né. S nem riad vissza a botránytól? Nem félti leányát anyilvános meghurczolatástól?

B. Nem!

B.-né. Nos én féltém leányomat! Szégyelném magamat! Jó van! Legyen meg! Nem az ön kívánsága győzött . . . én engedek, legyen meg! A leány is akarja, legyen a Bandi felesége! Hanem egy feltétel alatt . . .

B. Neked ellenzem! (félre megnyugodva:) Ez volt azután a győzelem! Még is csak legény vagyok én a gáton! Milyen erély! Milyen szilárdság! Milyen vasakarát!

B.-né. No ezt pedig megkívánom, inkább meghalok!

B. Ujra kezded? Jó! van, tiltakozom ellene!

B.-né. Megkívánom, hogy egy negyed év előtt ne legyen a menyegző!

B. Milyen akaratos, makaes vagy ma, csak azért is!

B.-né. Csak nem akard az eljegyzést még e hóban!

B. De igen!

B.-né. Ezt nem engedhetem meg! Te talán e héten szeretnéd, pedig én ellenzem!

B. Már pedig e héten lesz!

B.-né. Te képes volnál még ma megünnepelni az eljegyzést!

B. Persze hogy igen, mert ellene vagy!

B.-né. De az istenért, csak nem akard őket tüstént eljegyezni, ezt már csak nem tűröm meg!

B. Nem tűröd, tüstént akarom igenis!

(Leonka és Bandi befutnak a szavakkal.)

Papa akarja, ime itt vagyunk!

B.-né. (elejökbe áll.) Én nem engedem! Atyádnak nincs szava: én parancsolok!

B. (Kitörve) Mit? Te parancsolsz? (félre tolja feleségét) Majd megmutatom én. (Leonka kezét Bandiéba teszi) Egy-másé vagytok, apai áldásomat reá! Isten engem úgy segítjen, hogy nem engedek.

B.-né. (a pamlagra rogy és sir) Kegyetlen ember!

B. (Kifelé menve) Micsoda férj vagyok én? Minta férj! Ez aztán erély! Ugy-e? Mindent kiviszek, mindent. (El)

B.-né. (felugrik s hangosan kaczag) Látod lányom, így kell azt!

Leonka. Ezer aggodalommal hallgattuk ellenzését édes anyám!

B.-né. Tudtam én azt jól, hogy atyád ellenezné e házasságot, és akkor nem engedett volna; ez volt az útja: mert

én nem akartam, ő kötötte magát hozzá! Most egymásé vagytok, csak így tudtam kivinni! Legyetek boldogok!

Bandi. Én édes, imádott menyaszszonyom! (átöleli.)

Leonka. Drága vőlegényem!

B.-né. Szörnyen vasakaratu ember ez az én férjem, igazi Bismarck!

A kik válni akarnak.

Pipás Demeter és életének társa, Sári asszony, nagy elhatározással léptek a főtisztelendő plébános ur czifra szobájába, mert hát mivel, hogy ők válni akarnak. Épen ekkor biztatta a plébános úr szép tajtékpipáját buzgóbb működésre, hegyes szalmával piszkálva a füstölő masinát. Hát csak csudálkozva csapja össze kövér tenyerét, mikor beállit hozzá az éltes pár — duzzogva, kerülve egymás tekintetét és a czifreplaton keresve valami pontot, a mit történetesen meglehetne bámulni. Sári asszonynak még a színes koczkás vállkendője is félre volt csuszva az oldalára, a haja meg pláne rendezetlenül omla nyaka köré, a mi nála olyan nagy dolognak jelenté kezdetét, mit érdemes vörös krétával beírni az álmokönyvbe. Demeter ur még a bajuszát sem fené ki hegyesre, a csizmája meg nehéz volt a tegnapi sártól, mely tény elvitáztatlan jelenté, hogy hadi lábon áll az élete párjával. Hogy ezt a rossz viszonyt nyilvánossá is tegyék, az egyik jobbra kerülgeté a gyűlölt léptek nyomát, a másik balfelé keresgeté az eltakaró kuczkót, mintha valamiképen láthatatlanná akarná tenni magát. A főtisztelendő ur hol az egyikre tekinté, hol a másikra veté bámuló pillantását, mikor aztán eléggé gyönyörködék ebben az érdekes képben, akkor megállapodék Sári asszony siralmas alakján tekintete.

„Domine spectabilis! Pia femina! Quid accidit? Ugyan csak ki vannak forgatva a természetes valójukból. Az Ur szerelmére, miért e harag, mely, mint vészes tűz, dul kettőjük között. Felebarátaim az Urban, hát oda a hűség, a szeretet, mely összefüze életüket, mint a szent olvasón összefüze a szemeket ezüst kapocs? És kelmed Sári asszony, kit még sohasem láték ilyen kikelt alakban, miért táplál szívében kegyetlen odiumot hités élettársa ellen?” — De erre már Sári asszonynak megeredtek a könnyei, miképen az ég hullatja cseppjeit, ha elbujik a sötét felhők mögé a ragyógo nap. „Hát, hogy miért vagyok így kikelve a valómból? Nagy a sora annak lelkiem tisztelendő uram. Nem is tudnék rá nagy hirtelenében megfelelni, csak attól méltóztassék megkérdeni, kinek bűn nyomja a szívet.” — Szól vala pedig ez Demeter urnak, ki erre csak úgy félvállról az asszony felé nézett, aztán megbigyesztvén duzzadt ajakát,

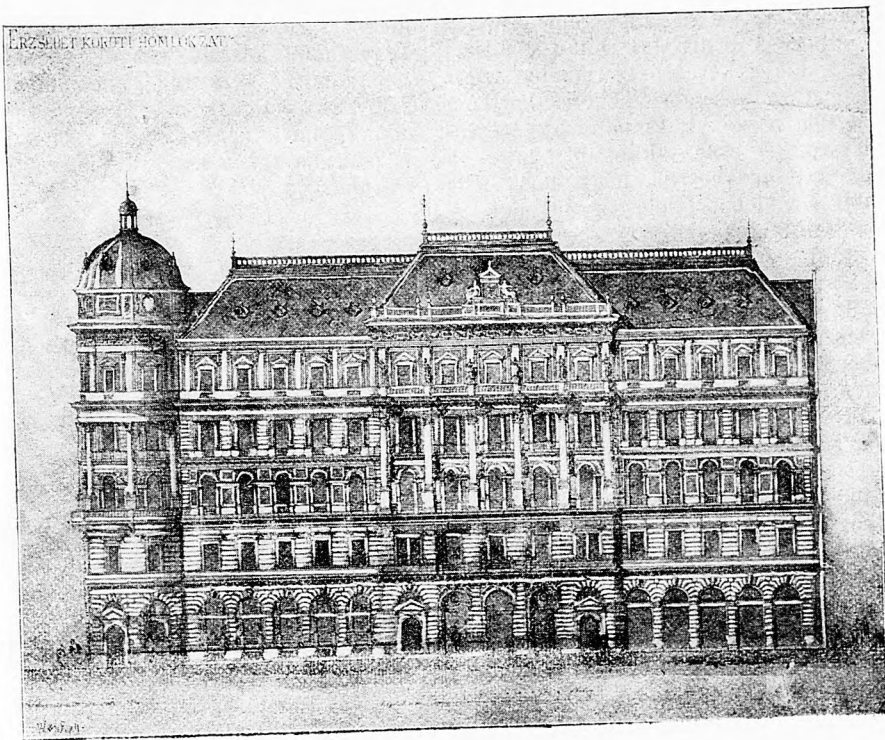
ismét azt a háborus képet nézé nagy komolyan a falon. „Nem is természetes az, tisztelendő ur, a mi velem történt. A tulajdon uram tett olyan csuffá, hogy szinte szégyenlek illetén módon megjeleni az emberek előtt. Hát kérem, úgy volt az, hogy éppen ballábonnal kelttem fel azon napon. Na, mondok a Jóska gyerekek ki már kis mezitlábos korától ott volt nálunk, ma bizonyosan valami baj lesz. Hát alig hogy ezt kimondom, eszembe jut, hogy ma péntek napja vagyok és mégis a padláson száradt egész éjjel a fehérenemű. Tetszik tudni, ez nagy szó, erre már megijedtem. De utóbb már el is kezdém felejteni a dolgot, mikor csak átbállag hozzám a Pántlikás Juli a falu végéről és nagy titkolódzás között suttogja, hogy milyen asszony vagyok én, hogy itt saját szemem láttára hagyom csókolozni az uramat a Boriskával, már tudniillik a szolgáló leánynyal. Erre én összezsapom a kezemet, mire ő azt mondja, hogy hiszen már erről beszél az egész falu. Na — mondok én neki — az nem igaz, az én jó uram nem olyan ember, nem szüri az össze mindenkivel a levet. Ő aztán motyogott valamit, de én nem is hallgattam rá. Hát-kérem — alig teszi ki a lábát a házból, csak rohan teszi a férjem, a mi kezébe kerül földhöz vágja és megáll nagy dölfösen a színe előtt. Én éppen el akarom mondani neki a dolgot, mikor ő félre lök s azt kérdezi nagy gorombán, hogy hát hová tettem a fehérpöttyös kendőt. Azt — tetszik tudni — éppen előtte való nap adtam oda a szegény Jóska gyerekek, mikor panaszkodott, hogy éjjel mindig meghűti a torkát. — Erre a goromba szóra én megijedtem — minthogy nem akartam növelni a haragját, azt mondtam neki szép szeliden, hogy hát hiszen majd előkerül az, ott lesz valahol a lábában. Rohan ő erre az istállóba hol a Jóska vakarta a szürkéket s mikor meglátja a nyakán a kendőt, gonosz káromkodásra nyitja a száját. — Erre már Demeter ur is megszólal, ki eddig vasvégű botjával a padlimentumot szürkálta és a levegőbe vágott mindenféle alakokat. „Máskép áll az kérem. A Jóska nem is volt az istállóban, hanem a felszerben, nem is a szürkéket vakarta, hanem a szerszámot mázolta és én nem is káromkodtam, hanem gunyos mosolygásra fordítam a dolgot.” — „De már bocsánat, olyan igaz, mint a hogy itt állok, hogy az én szavam való”, — kardoskodék Sári asszony és már kereste villogó szemével a kuczkót, hol Demeter ur rejtőznék. — De amici fratres, ez nem tartozik a dologra.” — „A mi igaz, az mindig igaz” motyogá Demeter ur, két ujját tüskés állához értetvén, másik kezével meg a botra düleszkedvén; úgy várta a következőket. — „Erre ő rám tör, tisztelendő atyám, és az én becsületes személyemet olyatén módon alázá meg ott mindenki előtt, hogy

nyilván valóan kimond, miszerint a Jóska gyerekkel megcsalom az ő tiszta személyét. Lelkem tisztelendő uram, ez olyan valami volt, a mit derék személy, ki már husz év óta eszi a becsület kenyerét — szó nélkül nem hagytam. Mondtam is neki, ne ismétlje ezt többször mert én azonnal elemésztem magamat, vagy a kutba ugrom rögtönösen. Ő meg ismételte, nem egyszer, többször is. Hát ez az én nagy bajom tisztelendő plébános ur s ezért akarok én becsületes módon úgy tenni, mint a hogy az urak tesznek a városban — „elválni.“ Demeter ur nem is csitítá a zokogó asszonyt, hanem másik lábára tevén át az egyensúly nagy felét, fejbolintással erősíté, hogy hát igen, ők válni akarnak. — „De, domine Demeter — hát meggondolta ön ezt a dolgot, cum virido capite akarja ott hagyni a felségét, nem lázad fel ez ellen a pietása és az ősi amor familiarusa? És maga — testvérem az Urban — nem tudja mindezt hűségesen eltűrni és nem gondolni a hívságos világgal. Per gloriám Dei! Hát annyira gravidus a lelke gonosz odiummal, hogy nem nézi a husz esztendő, melyet in pace et veritate együtt töltöttek? Ugyan gondoljanak egymásra s ne viseljenek haragot contra ipsos.

De beszélhetett a tisztelendő ur, senki sem hallgatott szavára. Demeter ur a padimentum rarajzolt czifra botjával kacskaringos alakokat, Sári asszony meg csak a szemét törölgeté köténye szélével. Mikor aztán látta a jóságos plébános ur, hogy itt már szívreszólo beszéd nem segíthet, akkor összetéve tenyereit és jóizü mosolygását elrejtve kövér arcának redői közé, mondogatá, hogy hát iszen jól van, ha mindenképen válni akarnak, ő elválasztja őket. Erre aztán mind a két fél megrezzent egy kissé. Én istenem, furcsa szó is azoknak, kik már husz év óta rakják össze a krajezárokat, husz év óta ültetik meg kövér maggal a fekete földet, husz év óta támogatják egymást az élet ügyes-bajos dolgaiban, hogy most mindennek vége, te menj erre, mert arra megy a másik, te ne járj erre, mert ide jár a másik! Furcsa biz az, de hát Demeter ur nem törődik ezzel, elhatározta odahaza, hogy vassá edzi a szívét, meg is áll keményen, csak a pitykés dolmányát huzza jobban a vállára, hogy valamiképen meg ne lássék, mintha elérékenyedésre volna hajlandó. Hát hiszen, ha most sirna, jajgatna az az asszony, vagy oda rohanna a személye mellé és régi jó szokás szerint végigteremtézné, tán ő is meggondolná a dolgot, ő is azt mondaná, hogy hát igaza van a tisztelendő urnak. De az az asszony nem sir, dacosan emeli most már fel fejét — nagy dolog az kérem, ha valakinek a tisztaságát olyan szóval feketítik be. Hát Demeter ur mókázik egy kicsit, mintha valami nagy dolga volna a

pörge kalapjával, mikor aztán látja, hogy most már semmiképen sem lehet ide benn maradni, akkor megindítja lassu lépteit, váltig biztatván rokkant két lábát a szükséges sietésre. Szép illedelmesen köszön, akkor aztán kifelé

minemü asszonyi sivitást nem hall, akkor nagy elhatározással gyorsítja lépteit. Sári asszony egy lépést tesz utána, mintha valami gondolat átfutott volna az agyán, valami fájdalom hirtelen meglepte volna a szívét, de azért erősen

Bukovics Gyula tervezete.

Ulrich Keresztély tervezete.

indul. Az ajtóküszöbnél megáll, mintha csak az forogna a gondolatában, hogy nagy dolog ez még is, hátha most még is megered az asszony könyveinek árja az ő távozása miatt — de mikor sem-

áll, csak az ajka remeg, csak a könyvi hullnak lassan-lassan. Mert nagy az ő megbántatása!

Másnap mindent, mi szétosztható volt, két részre darabolt a tisztelendő

ur, azon biztatással, hogy az írott tes-
timoniumot majd hamar megkapják. Most
már igazán el voltak választva. Az öreg
Demeter keserű szívvel ballagott haza
felé. Ott lakot a falu egyik végében —
mert hát az az asszony a másik végében
lakott. Szépen rendbe hozá jószágait
és hozzá látott a magányos ember nehéz
dolgaihoz. A cifra tajt pipát sehosem
találja, hiába keres össze minden zugot
s már nagy mérgében szidni akarja a
rendetlen asszonyt, ki mindent szerte-
szét szór — csak akkor üt aztán a
szájára, mikor belátja, hogy most már
senkit sem lehet felelősségre vonni. A
pipa szára olyan hosszú, alig tud rá-
gyujtani — mert hát máskor mindig az
az asszony gyújtotta meg szép lán-
golóan. Eh! de mit gondol ő mindig arra
az asszonyra! Az igaz, hogy a magányos
embernek sok kényelmetlensége van,
hanem hát nem nagy baj az! — Este
aztán előveszi a köszvény, jól esnek
valami meleget tenni a lábára, hanem
mikor azért is fel kell kelni, tüzet
rakni, vesződni — inkább lefekszik.
Akkor aztán nyomja az ágy, kemény
a vánkos, a csendesség meg olyan
tűrhetetlen, hogy az ember el sem
tud aludni tőle. Nem is alszik el előbb,
míg a hajnal gyors hírnöke meg nem
kopogtatja az ablakot, hogy most már
aludjék, mert megéri az a szégyen,
hogy álmosfövel éri meg a reggelt.
Álmodik valami rosszat és mikor reggel
megnézi az álmoskönyvet, hát az be-
tegséget mutat. Pedig bizonyos, ugyanaz
a kép van itt is: a puha, szépen
megvetett ágy, a gondosan előkészített
fehérmű, a megtömött pipa, a párolgó
kávé az asztalon s olyan édes, betegség
gyógyító meleg ruha a köszvényes
lábra, melytől rögtön elkotródik a kínzó
betegség. A nagy gondban még ezeket
is elfelejti, hanem mikor délben a cse-
lédek panaszkodnak, hogy a szakácsné
milyen rosszul főz, milyen fukar és
hozzá teszik, hogy nem így sültött
Demeter ur hites felesége, akkor már
méregbe jön és rájuk kiált: „Mi kö-
zötök ahhoz? Értetek is ti ahhoz? —
De mikor a szobába befordul, maga is
olyasmit gondol, mit ezek előtt a nyelv-
cselédek előtt szégyelt volna megmon-
dani. Alig hogy leül az ablak mellé,
hát csak nagy vonítást hall az udvaron
s pár perc alatt kitarja az ajtót s
befut rajta — a „Burkus“ Sári asszony
jogos házörzője. „Te bestia, nem ta-
karodsz innen, takarodsz a gazdádhoz,
kinek szolgálsz.“ De a „Burkus“ bizony
meg sem haragszik erre a goromba szóra,
nem is hallgat rá, hanem oda dörgölődik
a lábához, nyalja a kezét, s a mellett
panaszodik, sir, jajgat kerseresen és
mégis örövendve. Ez már olyan valami mire
Demeter kénytelen egy cseppet kitö-
rölni a szeméből, a mi olyan akaratlanul
lopódzott oda. Hát hiszen nem is az az
asszony okozza ezt, hanem ez a hü
kutya, már csak mégsem lehet róla el-

felejtkezni! És mikor felemeli a kezét,
hogy megüssé . . megszánja a szegény
párát és szeliden simogatja selyem
szőrét. Aztán motyog neki, sokat elpa-
naszkodik, elkesereg, hogy bizony rossz
sors ez, nem érdemi ő ezt meg, ő csak
nem akar szólni, de bizony fáj az a
megbocsátó, jó szíve, melyet olyan
kegyetlenül keserít valami . . valami
. . . a mit ő nem tud elmondani. A
„Burkus“ érti azt, meg is mondja majd
annak, kinek nem szabad elmondani,
el is árulja annak kinek azt nem szabad
elárulni.

(Folyt. köv.)

Csodálkozol . . .

Csodálkozol, hogy verseim közt
Egyik felett sem áll neved,
Mely bájaid visszhangja volna,
S elmondáná szerelmemet?

A többi ifju lelkesülten
Fendíti lantja hurjait,
Megénekelni ideálját
S elősorolni bájaít:

„Dús hajzatának éjszakáját“ . . .
„Márvány kebelt, csillag szemet“ . . .
„A gömbölyű kart, és a többi
Vénus nyakat öz természet.“ . . .

Ezt zengedezték nyögve, búgva
Sok század éven át maig
S ezt fujja sok száz rossz poéta.
Egész az itélet napig.

De ah! a szívnek drága titkát,
Tele szájjal ki hirdeti
S ki érzelméről örökké
Tud-e valóban érzeni?

Azért ne bándd én édes álmod
Hogy rólad im nem verselek,
Hisz rég tudod már, hogy szeretlek
S hogy szívem, életem tied.

Faludi Arthur.

Merengés.

Magamban, elmerengve ültem,
Régen kihalt a zaj körültem.
Feltárta kapuit az éjjel:
Ragyog a csillag szerzeséjjel.

El elmerengek multamon,
S miként a hattyu a tavon:
Ugy siklik által lelkemen
Egy fájón-édes érzelem.

Igaz, osalódtam már sokat,
De nem csaltam meg másokat,
S volt mindig egy-két jó barát,
Ki nagy órán keblére zárt.

Láttam szemekben égi fényt,
Táplált szívem édes reményt:
S mi akkor olyan jól esett,
Kaptam mosolyt is eleget.

A szökét, barnát tisztelém,
Ah, üdvöm gyorsan föllelém!
Oly könnyen hittem nékiek,
Ugy képzelem, hogy égiek!

Ma már tudom, csak földi nő,
S ha volna bár mily büvölő;
Lehetne bája isteni —
Nem tudna lelkesíteni.

Még is, ha egy — még is, ha ő:
A drága, kedves, szende nő,
Oly szeliden nézett reám —
Nem, nem lehet csaló e leány!

Mosolygó arca büvöllet,
Bár merre is lépten követ;
Hiába futnék — érzem:
E nőt szeretni végzetem.

S bár megcsalt már előtte száz,
Még is gyötör szerelmi láz;
S nem falálok balzsamot,
Csak majd, ha ez is — elhagyott!

Gyomai Zsigmond.

Képtalány.

A mult számban közölt talányok
megfejtése:

A képtalányé:

Munka nélkül nincs nyugalom.

A számrejtvényé:

Bús diledékém Husznak romvára,
megállék.

Számrejtvény.

Pongrácz Sándortól.

21, 30, 2, 32, 89, 91, 27,	Természeti tünemény.	113, 10, 25, 72, 20, 84,	Város Magyarorszáiban.
90, 116, 93, 47, 68, 70,		102, 104,	A természet ébredése.
13, 29, 55, 31, 35, 68, 83,	Egy kedvelt operette.	11, 8, 81, 112, 117, 76, 95,	Történelmi esemény.
84, 38, 68, 92, 65,	Magyar szimfóni.	51, 67, 48, 41, 12, 15, 95,	Női nev.
85, 42, 6, 44, 17, 64, 24,	Vitéz pásza.	36, 92, 114, 37, 23, 38,	Bibliai alak.
26, 7, 1, 28, 108, 84, 63,	H res csatahely.	107, 49, 5,	Természettudós.
115, 90, 114, 43, 79, 50, 9,	Magyar lantosok szere.	100, 8, 33, 101, 94,	Téredeplünk rajta.
53, 111, 4, 88, 115, 64, 34,		69, 39, 16, 19, 22,	Maskép falu.
90, 77, 105, 3,		53, 58, 59, 48, 14,	A haz kiegészítő része.
61, 60, 61, 65, 93, 80,		66, 74, 98, 69, 86, 40, 84,	Szép magyar népdal.
97, 81,		46, 45, 106, 110, 103, 27,	
109, 18, 64, 23, 21, 75, 57,		73, 13, 4, 87, 68, 96,	
78, 71, 54, 52, 108,		1—117.	